

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีมีความก้าวหน้า การขายตรงนับว่ามีบทบาทในการดำเนินชีวิตมนุษย์ยุคโลกาภิวัตน์ ธุรกิจขายตรงนับเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการดำรงชีวิตและถือได้ว่ามีความจำเป็นและเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ จึงอาจถือได้ว่าธุรกิจขายตรงซึ่งปัจจุบันจะเห็นได้ว่ายายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหายจากผลิตภัณฑ์เนื่องจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายหวังผลกำไรในการผลิตสินค้า โดยไม่คำนึงถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้บริโภค รวมถึงผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการขายตรงไม่ได้ให้คำเตือนหรือคำแนะนำในการใช้สินค้าแก่ผู้บริโภคอย่างเหมาะสม เพราะฉะนั้นถ้าใช้ไม่ถูกวิธีอาจเกิดอันตรายต่อผู้บริโภคหรือผู้ใช้สินค้า ซึ่งสาเหตุอาจเกิดจากการใช้สินค้าไม่ถูกวิธีหรืออาจเกิดจากตัวสภาพของสินค้าเอง

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีระบบการค้าแบบเสรี ถึงแม้ในปัจจุบันมีพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 เพื่อจะแก้ไขปัญหาคความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย รวมถึงการเรียกคืนสินค้าที่ไม่ปลอดภัย นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ที่บัญญัติถึงสิทธิของผู้บริโภคเกี่ยวกับธุรกิจขายตรง ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัจจุบันธุรกิจขายตรงนั้นมีจำหน่ายกันอย่างแพร่หลาย และการบริโภคดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อร่างกาย ชีวิต อนามัย และทรัพย์สินของผู้บริโภคที่บริโภคสินค้า หรือผลิตภัณฑ์นั้น ดังนั้นความปลอดภัยในร่างกาย ชีวิต อนามัย และทรัพย์สินของผู้บริโภค จึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะความปลอดภัยดังกล่าวเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งที่บุคคลใดจะล่วงล้ำ หรือจะล่วงละเมิดสิทธิดังกล่าวมิได้ ซึ่งสิทธิขั้นพื้นฐานนั้นเป็นสิทธิที่มนุษย์ทุกคนย่อมจะมีอยู่ในฐานะที่เป็นมนุษย์ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการกฎหมายเพื่อมาเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยดังกล่าว

ฉะนั้นเมื่อเกิดความเสียหายอันเป็นที่ประจักษ์ว่าสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายแบบขายตรงในท้องตลาดไม่มีความปลอดภัย ก็ควรที่จะมีมาตรการทางกฎหมายในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้านั้น ซึ่งกรณีนี้จะศึกษาการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจาก

สินค้าที่ไม่ปลอดภัย พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 สำหรับมาตรการหรือเก็บคืนสินค้าจากการขายตรงที่ไม่ปลอดภัยนั้นออกจากตลาด (Recall Product Market) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 บัญญัติในเรื่องการเรียกเก็บสินค้าคืนออกจากตลาดแต่ก็เป็นเรื่องให้อำนาจศาล ซึ่งเป็นการใช้ดุลยพินิจของศาล นับว่าไม่ใช่การคุ้มครองที่แท้จริงตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 จึงควรมีการบัญญัติมาตรการเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการซื้อสินค้าจากการขายตรงที่ไม่ปลอดภัยและการเรียกเก็บ (Recall) ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ปลอดภัยคืนออกจากตลาด (Recall Product Market) ไว้แต่อย่างใดแม้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติถึงการเยียวยาความเสียหายและวิธีการเรียกเก็บสินค้าที่ไม่ปลอดภัยคืนออกจากตลาดไว้ แต่ก็เป็นการให้อำนาจศาลการเยียวยาความเสียหายและการเรียกคืนสินค้า ควรมีหลักเกณฑ์และการกำหนดวิธีการให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความปลอดภัยจากการบริโภค

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นเพื่อหามาตรการทางกฎหมายในการเยียวยาความเสียหายและการเรียกคืนสินค้าที่ไม่ปลอดภัยคืนออกจากตลาด กรณีการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยศึกษาเทียบเคียงกฎหมายต่างประเทศ อาทิ กฎหมายของสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศญี่ปุ่น มาปรับใช้กับกฎหมายไทย เพื่อกำหนดแนวทาง แก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ให้มีความเหมาะสมและเป็นธรรมต่อผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหาย ซึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้จะมีประโยชน์ต่อสังคมไทยในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภค และเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้บริโภคให้ได้รับความเป็นธรรมและปลอดภัยจากธุรกิจขายตรง

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงความเป็นมา ความหมาย แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
2. เพื่อศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการเยียวยาความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
3. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาของกฎหมายไทยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการเยียวยาความเสียหายและการเรียกคืนสินค้า หรือผลิตภัณฑ์จากการขายตรงที่ไม่ปลอดภัยของประเทศไทย
4. เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์ในการเยียวยาความเสียหายและการเรียกคืนสินค้า หรือผลิตภัณฑ์จากการขายตรงที่ไม่ปลอดภัยของกฎหมายต่างประเทศ เพื่อนำมาพัฒนากฎหมายของประเทศไทย

5. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายกรณีการเยียวยาความเสียหายและการเรียกคืนสินค้า หรือผลิตภัณฑ์จากการขายตรงที่ไม่ปลอดภัยให้มีเหมาะสม

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ปัจจุบันประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 บัญญัติถึงการเยียวยาความเสียหายและการฟ้องร้องคดีกรณีสินค้าชำรุดบกพร่องและสินค้าไม่ปลอดภัย และการดำเนินคดีแบบกลุ่มไว้ แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมและไม่คุ้มครองผู้บริโภคอย่างชัดเจน จึงเห็นว่าไม่เป็นการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างแท้จริงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภค

ดังนั้นควรมีการบัญญัติเพิ่มเติมเกี่ยวกับมาตรการในการเยียวยาความเสียหายและมาตรการในการดำเนินคดีให้มีความชัดเจน โดยศึกษากฎหมายเทียบเคียงกับต่างประเทศ ให้มีความเหมาะสม จะเป็นธรรมต่อผู้บริโภคยิ่งขึ้น

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษานี้จะศึกษาถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคจากธุรกิจขายตรง เพื่อโดยศึกษาจากกฎหมายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ของไทยในปัจจุบันว่ามีอย่างไร เพียงพอหรือไม่ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ อาทิ กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายของประเทศอังกฤษ กฎหมายของประเทศญี่ปุ่น และประเทศเยอรมันในด้านการคุ้มครองผู้บริโภคจากธุรกิจขายตรง

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษา ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงที่มา แนวคิด ทฤษฎี และเป็นการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งได้ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ บทความทางวิชาการ

รายงานการวิจัย เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดสถาบันต่างๆ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตลอดจนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data) ในเว็บไซต์ต่างๆ ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคจากธุรกิจขายตรง โดยรวบรวมและเรียบเรียงเป็นวรรณกรรมแบบบรรยายโวหาร รวมทั้งวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศเพื่อหามาตรการที่เหมาะสมกับประเทศไทย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความเป็นมา ความหมาย แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
2. ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายในการเยียวยาความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
3. ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาของกฎหมายไทยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการเยียวยาความเสียหายและการเรียกคืนสินค้า หรือผลิตภัณฑ์จากการขายตรงที่ไม่ปลอดภัยของประเทศไทย
4. ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ในการเยียวยาความเสียหายและการเรียกคืนสินค้า หรือผลิตภัณฑ์จากการขายตรงที่ไม่ปลอดภัยของกฎหมายต่างประเทศ เพื่อนำมาพัฒนากฎหมายของประเทศไทย
5. ทำให้ทราบถึงผลการวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายกรณีการเยียวยาความเสียหายและการเรียกคืนสินค้า หรือผลิตภัณฑ์จากการขายตรงที่ไม่ปลอดภัยให้มีความเหมาะสม